

MEMORIE VAN ANTWOORD

Nr. 5

(Ingezonden 7 juni 1972)

1

De ondergetekenden hebben er met erkentelijkheid van kennis genomen, dat alle leden van de bijzondere commissie, belast met de voorbereiding van de behandeling van het onderhavige wetsontwerp hun voldoening over de indiening ervan hebben uitgesproken en dat zij het grotendeels eens kunnen zijn met de motivering, die aan dit ontwerp ten grondslag ligt.

Nochtans heeft het wetsontwerp aanleiding gegeven tot vragen en opmerkingen, op sommige waarvan in dit stadium geen concreet antwoord kan worden gegeven. Waar dit het geval is zullen de ondergetekenden evenwel pogen een zo goed mogelijk inzicht te geven in de desbetreffende problematiek.

De ondergetekenden stellen zich voor de antwoorden op de gestelde vragen zodanig in te delen, dat eerst zal worden ingegaan op de vragen welke betrekking hebben op de inhoud van het wetsontwerp zelf en daarna op de vragen van ruimere strekking.

Naar aanleiding van de zijdens de P.v.d.A., V.V.D. en D'66 gestelde vraag waarom de indiening van het wetsontwerp na het uitkomen van het tussenadvies van de commissie Schlösser nog zo lang op zich heeft laten wachten, mogen de ondergetekenden er op wijzen dat het novum van titeltoekenning aan een opleiding die formeel tot het voortgezet onderwijs behoort een principebeslissing heeft gevergd, waaraan uitvoerig overleg tussen de bij deze aangelegenheid betrokken bewindslieden is voorafgegaan. Bij de uitvoering van de beslissing bleek het overleg over de inhoud en draagwijdte van het op te stellen wetsontwerp, zowel met de betrokken ministeries als met de belangenorganisaties meer tijd te vergen dan aanvankelijk werd verwacht. Ten slotte heeft de vraag of en zo ja, in hoeverre het ing. register van de Stichting Ing. Register bij de titelverlening diende te worden betrokken, alsmede de omstandigheid dat met betrekking tot de titel reg. ing. van het ter zake door de commissie Schlösser uitgebrachte advies werd afgeweken, tot de vertraging bijgedragen.

De ondergetekenden willen zich thans gaarne aansluiten bij de leden van de fractie van D'66 die de hoop hebben uitgesproken dat een snelle behandeling van het wetsontwerp mogelijk zal zijn.

Met betrekking tot de benamingen Technische Akademie en Agrarische Akademie zijn door leden van de fracties van de P.v.d.A. en V.V.D. vragen gesteld. In de nota „Op weg naar hoger onderwijs nieuwe stijl” hebben de ondergetekenden hun bedenkingen tegen opnemings van deze namen in de te verlenen titels tot uiting gebracht en een wijziging ter zake in het wetsontwerp aangekondigd. De vraag of deze benamingen alz namen van de scholen moeten worden gehandhaafd is echter in genoemde nota open gelaten. In het verleden hebben zich moeilijkheden voorgedaan doordat met name de letterlijke vertaling van hogere technische school in de Engelse taal het niveau van de opleiding onvoldoende weergeeft. Gezien de ontwikkelingen van het hoger technisch (landbouw) onderwijs in de richting van het hoger onderwijs nieuwe stijl, komt het de ondergetekenden thans juister voor, voorshands geen nieuwe benamingen voor de h.t.s.-en en h.l.s.-en in te voeren. Zij menen echter de aanwijzing van de scholen op welke de wet betrekking heeft, te moeten handhaven, aangezien zij van oordeel zijn dat de gekozen oplossing wetstechnisch bezien de

voorkeur verdient boven de opsomming van de desbetreffende scholen. De bijgaande nota van wijzigingen is conform de voorgaande overwegingen.

Naar aanleiding van het door de leden van de fracties van de S.G.P. en de G.P.V. gedane voorstel om in dit wetsontwerp naast en tegelijk met de titel ing. voor h.t.s.-ers en h.l.s.-ers tevens de titel register-ingenieur, afgekort tot reg. ing., in te voeren, delen de ondergetekenden mede geen behoefte te hebben aan een derde ingenieurstitel, waaraan bovendien nog het bezwaar is verbonden dat deze, naar Angelsaksisch voorbeeld, als een zwaardere titel dan de twee andere ingenieurstitels zou kunnen worden ervaren. Voor een nader inzicht in de problematiek van het ing. register mogen de ondergetekenden verwijzen naar hetgeen elders in deze memorie hieromtrent is medegedeeld.

Thans overgaande tot beantwoording van de vragen welke niet rechtstreeks betrekking hebben op de inhoud van het wetsontwerp zelf, zouden de ondergetekenden naar aanleiding van het verzoek van de leden van de P.v.d.A.-fractie het volgende willen opmerken. Afgezien van de vraag in hoeverre een titel gezien kan worden als statussymbool en als zodanig overbodig zullen, zolang titels in het internationale verkeer nog een functie vervullen, de nationale inzichten moeten worden aangepast aan het internationale gebruik. De ondergetekenden zijn van mening, dat het ontwikkelen van initiatieven in internationaal verband pas zin zal hebben als in nationaal verband de meningsvorming met betrekking tot het titulatuur-vraagstuk in het algemeen zijn afsluiting zal hebben gevonden.

Van de kant van de fractieleden van de K.V.P., A.R.P., C.H.U., S.G.P., D'66 en G.V.P. is de vraag gesteld of voor de internationale erkenning van de h.t.s.-er het toekennen van de ingenieurstitel voldoende is als niet gewaarborgd is dat de opleiding als zodanig, met name in de EEG, van voldoende kwaliteit wordt geacht. Invoering van de titel zal ongetwijfeld de internationale erkenning van de opleiding schragen. Overigens kunnen de ondergetekenden het met de strekking van de vraag eens zijn: zij willen deze leden gaarne verzekeren dat niets zal worden nagelaten ten einde de EEG-erkenning van het h.t.s.-diploma te verzekeren.

Indien de EEG-voorstellen van 7 mei 1969 in hun huidige vorm worden vastgesteld zal deze erkenning worden bepaald door de vraag of het diploma van de h.t.s.-opleiding aan de gestelde criteria ter zake beantwoordt. De fractieleden van D'66 blijken moeilijkheden te hebben met die voorstellen van richtlijn. Zij vrezen aan de hand van de in artikel 2 van die richtlijnen vervatte criteria te moeten afleiden dat de h.t.s.-opleiding formeel niet tot de hierbedoelde opleidingen behoort, maar tot de categorie als bedoeld in artikel 3, een vrees die door de leden van de V.V.D. wordt gedeeld.

De ondergetekenden mogen deze leden er echter op wijzen dat het h.t.s.-diploma naar hun mening niet behoort te worden getoetst aan de in artikel 2 genoemde criteria maar aan die in artikel 1 van de richtlijn. Deze criteria zijn als volgt:

- een diploma van een voltooide opleiding van ten minste 4 jaar op een instelling voor universitair onderwijs en in de met de betrokken werkzaamheid overeenkomende studierichting;

- onder „instelling voor universitair onderwijs” worden verstaan de universiteiten alsmede de instellingen die door de lidstaat op wiens grondgebied zij zijn gelegen qua aard en niveau van universitaire graad worden geacht.

Naar de mening van de ondergetekenden, hierin gesteund door de commissie Schlösser, behoeft geen twijfel te bestaan aan het tertiaire karakter van de h.t.s.-opleiding. Uitgaande van het standpunt dat het h.t.o. en het t.w.o. tezamen het technisch hoger onderwijs, zoals bedoeld in de nota „Op weg naar hoger onderwijs nieuwe stijl” vormen, zullen dan ook zowel het t.w.o. als het h.t.o. onder de werking van artikel 1 van de richtlijn moeten worden begrepen. Om die reden behoeft dan ook niet, zoals de fractieleden van de S.G.P. menen, gevreesd te worden voor devaluatie van de titel ing. wanneer

t.z.t. het tertiaire karakter van het h.t.o. in de wet wordt neergelegd.

De ondergetekenden delen de mening van de leden van de fractie van de V.V.D. dat indiening van het onderhavige wetsontwerp een noodzakelijke stap is die overigens door verdere stappen gevolgd dient te worden. De richting daartoe is aangegeven in de nota „Op weg naar hoger onderwijs nieuwe stijl”, die op 8 februari 1972 aan de Staten-Generaal is aangeboden. Daarin is gesteld dat de hogere technische scholen en de hogere landbouwscholen, gezien de omstandigheid dat zij het verst gevorderd zijn op weg van feitelijke samenwerking met instellingen van w.o. onder het hoger onderwijs nieuwe stijl gerangschikt zullen worden. Op grond van overwegingen die op blz. 6 van de reeds genoemde nota zijn uiteengezet zal de intrekking van het aanhangige wetsontwerp 11 286 worden bewerkstelligd. Een nieuw wetsontwerp dat de samenwerking tussen instellingen van wetenschappelijk onderwijs en hoger beroepsonderwijs zal regelen is thans op het departement in voorbereiding. De ondergetekenden hopen dit wetsontwerp zo spoedig mogelijk in te dienen.

In antwoord op de door de V.V.D.-fractieleden gestelde vragen inzake de door Duitsland, Frankrijk en België ontwikkelde activiteiten met betrekking tot het hoger technisch onderwijs in die landen merken de ondergetekenden op dat de Duitse Ingenieurschulen met ingang van 1 augustus 1971 de status hebben verkregen van Fachhochschulen. Evenals hier te lande het geval is wordt thans gewerkt aan een wettelijke regeling welke zowel het h.t.o. als het t.w.o. in de vorm van Gesamthochschulen omvat. Indien echter de duur van de opleiding geen wijziging ondergaat, zullen deze Fachhochschulen een jaar te kort komen om tot de in artikel 1 van de richtlijn bedoelde opleidingen te worden gerekend.

De Franse hogere technische opleidingen die in een jaarlijks door een staatscommissie vast te stellen lijst als ingenieurscholen zijn erkend, hebben alle universitaire status.

Bij de Kaderwet van 7 juli 1969 betreffende de algemene structuur van het hoger onderwijs (wet Vermeylen) zijn een aantal Belgische h.t.s.-en gerangschikt onder de opleidingsvormen van het lange type en als zodanig van universitair niveau verklaard. Vanaf 1 september 1975 zullen deze scholen geen secundair onderwijs meer mogen verstreken.

In hoeverre reeds thans rekening gehouden kan of moet worden met een afwijkend Engels standpunt ten aanzien van de EEG-criteria valt in dit stadium niet te bezien.

Wat betreft de door de fractieleden van de P.v.d.A. gestelde vraag over het tijdstip waarop de bekrachtiging van de EEG-richtlijnen terzake van de werkzaamheden op technisch gebied kan worden verwacht moet worden opgemerkt, dat het voorbereidend overleg in het kader van de Raad van Ministers van de EEG nog aan de gang is en bovendien door de toetreding van de vier nieuwe lidstaten ten deze onzekerheden zijn ontstaan. Met de aanstaande lidstaten is overeengekomen dat zij de bekrachtigingsbesluiten, die vóór 1 januari 1973 totstandkomen, zullen aanvaarden, doch dat deze niet zullen worden genomen zonder dat de aanstaande lidstaten zijn geconsulteerd, zodat de Raad eventueel met de op- en aanmerkingen van die zijde zal kunnen rekening houden.

Het standpunt van de Stichting Ing. Register, dat het ing. register gehandhaafd moet worden, met name ook met het oog op de Angelsaksische landen, heeft de fractieleden van de K.V.P., A.R.P., C.H.U. en P.v.d.A. tot de vraag gebracht, in hoeverre de inschrijving in dat register in het buitenland wordt erkend. Tevens is de vraag gesteld of het feit dat de Stichting formeel een particuliere instelling is, voor die erkenning een belemmering vormt.

De ondergetekenden menen dat de erkenning niet afhankelijk is van de aard van de stichting maar van de inhoud en het niveau van de door de stichting afgenomen register-examens.

Het is de ondergetekenden bekend dat de Stichting Ing. Register pogingen heeft gedaan, laatstelijk in 1969, om de erkenning van de Engelse Council of Engineering Institutions (overkoepelend orgaan van de ingenieursverenigingen) te verkrijgen: naar verluidt hebben deze pogingen echter nog niet tot het ge-

wenste resultaat geleid. Evenmin is dit het geval met de pogingen van de stichting om erkenning te verkrijgen van de ingenieursverenigingen in Canada en Australië.

De stichting wijt deze afwijzende houding aan het haars inziens te lage niveau van de h.t.s.-opleiding, waardoor de door de stichting aan h.t.s.-ers verleende vrijstellingen voor de Delen I en II (Algemene wetenschappen resp. Technische vakken) van de uit 3 delen bestaande register-examens voor de buitenlandse ingenieursverenigingen niet acceptabel zouden zijn.

De ondergetekenden willen in het midden laten of het uitblijven van erkenning te wijten is aan het niveau van het register-examen, het niveau van de h.t.s.-opleiding, een te flexibel toelatings- of vrijstellingsbeleid dan wel een closed-shop policy van de buitenlandse beroepsorganisaties: zij menen echter dat het antwoord op de vraag of het ing. register met het oog op de Angelsaksische landen moet worden gehandhaafd, eerst bevestigend zal kunnen luiden wanneer de volledige erkenning van dit register in die landen is gewaarborgd.

Van de zijde van het G.P.V. is de vraag gesteld hoe de ondergetekenden de toekomst van de Stichting Ing. Register zien en of zij streven naar beëindiging van de activiteiten van die stichting.

De leden van deze fractie bepleiten handhaving van het register teneinde extranei in de gelegenheid te stellen om bij de stichting een op h.t.s.-niveau liggend examen af te leggen. Zij menen voorts dat in de praktijk hogere technici veelal de voorkeur blijken te geven aan de studie die toegang geeft tot de examens van de Britse ingenieursverenigingen boven de studie t.b.v. de register-examens en vragen zich in dit verband af, of het geen aanbeveling verdient dat de stichting haar exameneisen verder aanpast aan die van de Britse organisaties.

Zoals bekend mag worden verondersteld is de opzet van het ing. register geweest de h.t.s.-er die naar Angelsaksische landen wilde emigreren een titel te verschaffen die hem herkenbaar en acceptabel zou maken voor de ingenieursverenigingen in die landen. Afgezien van het feit dat het beoogde doel nog niet is bereikt, menen de ondergetekenden te moeten opmerken dat met de totstandkoming van een wettelijke regeling inzake de titel ing. voor h.t.s.-ers (h.l.s.-ers) de oorspronkelijke functie van het ing. register grotendeels zal zijn verdwenen. Voortzetting van het register t.b.v. andere dan de bovengenoemde categorieën zal, zoals t.a.p. reeds is betoogd, alleen zinvol zijn wanneer de inschrijving in dat register door de Angelsaksische ingenieursverenigingen als gelijkwaardig aan het eigen lidmaatschap wordt erkend. Of deze erkenning zal worden verkregen indien de Stichting Ing. Register haar examens verder aanpast aan die van de Angelsaksische ingenieursverenigingen valt voorshands niet te beoordelen.

Wat betreft het voorstel om extranei in de gelegenheid te stellen bij de Stichting Ing. Register een op h.t.s.-niveau liggend examen af te leggen mogen de ondergetekenden wijzen op de in de wet geopende mogelijkheid om extranei toe te laten tot de examens aan de scholen zelf.

De fractieleden van D'66 hebben de mening van de ondergetekenden gevraagd met betrekking tot de stelling van de Stichting Ing. Register dat de inschrijving in het ing. register de betrokkene een academische kwalificatie verschaft die hem – in tegenstelling tot de h.t.s.-er – in de praktijk van de richtlijnen tot ingenieur van de 1e categorie zou maken. De ondergetekenden kunnen echter niet inzien op welke wijze de aan de inschrijving in het ing. register verbonden beroepskwalificatie onder de werking van artikel 1 van de richtlijn zou kunnen worden gebracht. De erkenning als bedoeld in dat artikel is immers uitdrukkelijk gekoppeld aan het bezit van een diploma van een voltooide volledige opleiding van tenminste 4 jaar aan een instelling voor universitair onderwijs.

De fractieleden van de S.G.P. en het G.V.P. ervaren het als een onbillijkheid dat een h.t.s.-er die door verdere studie en ervaring en door verdergaande examens zijn kennis heeft vergroot en verdiept en aldus een „academic qualification”

heeft verkregen, eenzelfde titel krijgt als de pas afgestudeerde h.t.s.-er. De ondergetekenden zouden deze leden er op willen wijzen dat de aan de inschrijving in het ing. register verbonden titel ing. en de thans voorgestelde titel ing. niet dezelfde zijn. In het eerste geval heeft de titel het karakter van een beroepskwalificatie die niet beschermd is; in het tweede geval is zij een wettelijk beschermde opleidingstitel. Het recht om de laatstbedoelde titel te voeren is dan ook uitdrukkelijk verbonden aan de opleiding; slechts op overwegingen van billijkheid hebben de ondergetekenden de titelverlening uitgestrekt tot de categorie van personen die uit hoofde van hun inschrijving in het ing. register reeds de beroepstitel ing. voeren.

De ondergetekenden hebben overigens niet de indruk dat een h.t.s.-er eerst na verdere studie en ervaring aan de register-examens kan deelnemen zoals uit de vraag van de leden zou kunnen worden geconcludeerd. De door de Stichting Ing. Register uitgegeven brochure met algemene inlichtingen wijst er nadrukkelijk op dat een kandidaat niet behoeft te beschikken over voldoende praktijk om zich voor het examen op te geven. De h.t.s.-er kan zich direct na het behalen van het diploma opgeven voor Deel I en na bekomen vrijstelling vervolgens voor Deel II. Voor het afleggen van Deel III moet hij over 5 jaar praktijkervaring op voldoende niveau beschikken. Aangezien in de praktijk vrijwel alle kandidaten vrijstelling van de delen I en II hebben verkregen zou kunnen worden gesteld, dat het verschil tussen de „reg. ing.” en de pas afgestudeerde h.t.s.-er uit niet meer dan 5 jaar ervaring en (voor zover betrokkene niet zonder meer op grond van een der overgangsregelingen is ingeschreven) het schrijven van een verhandeling behoeft te bestaan.

Door de fractieleden van de P.v.d.A. is ook nog de vraag gesteld welke rechten de in een Engels register ingeschreven Nederlandse ingenieur kan doen gelden op de titel ing. De ondergetekenden menen dat, waar dit wetsontwerp de regeling van een opleidingstitel beoogt, het onjuist is de werkingssfeer van de wet verder uit te breiden tot diegenen die aan inschrijving in een buitenlands register de beroepskwalificatie van ingenieur ontlenuw.

Van de zijde van de fractieleden van de P.v.d.A., D'66 en S.G.P. zijn vragen gesteld inzake titelverlening aan h.e.a.o.-abituriënten. De ondergetekenden achten het minder juist de titel ing. ook aan h.e.a.o.-abituriënten te verlenen. Het h.e.a.o. behoort immers niet tot het hoger technisch onderwijs maar is sinds de invoering van de W.v.o. een zelfstandig onderwijstype. Voorts is de directe aanleiding voor het onderhavige wetsontwerp, n.l. de EEG-voorstellen, voor de vrije vestiging van ingenieurs, voor h.e.a.o.-abituriënten niet van toepassing. Zij zijn bovendien van mening dat het vraagstuk van een mogelijke titulatuur voor h.e.a.o.-abituriënten bezien moet worden in het kader van de samenhang w.o.-h.e.a.o. Naar mag worden verwacht zal de Studiecommissie coördinatie w.o. - h.e.a.o. in haar rapport over de samenhang w.o. - h.e.a.o. eveneens aandacht schenken aan de mogelijke titulatuur van h.e.a.o.-abituriënten. De ondergetekenden menen daarom dat het rapport van deze commissie dient te worden afgewacht alvorens concrete beslissingen tezake kunnen worden genomen. In een gesprek met vertegenwoordigers van de H.E.S.-Unie naar aanleiding van hun brief van 28 oktober 1971 heeft de eerste ondergetekende dit standpunt naar voren gebracht.

Naar aanleiding van de door de fractieleden van de V.V.D. gestelde vraag over het kunnen voeren van de titel ing. door gediplomeerden van de Tuinbouwschool te Frederiksoord merken de ondergetekenden op, dat het sedert 1 september 1957 gevoerde predikaat „hogere” na overleg met het schoolbestuur in 1960 is vervangen door het predikaat „middelbare”, met dien verstande dat de zittende leerlingen, ook die van het leerjaar 1960-1961 op grond van verkregen rechten, c.q. gerechtvaardigde verwachtingen bij het slagen van hun examen aan het einde van de destijds 4-jarige leergang in het bezit zouden worden gesteld van het diploma „hogere tuinbouwschool”.

Het komt de ondergetekenden voor dat zij, die in het bezit zijn van het diploma „hogere tuinbouwschool” te Frederiksoord formeel gerechtigd zijn de titel ing. voor hun naam te voeren.

*De Minister van Onderwijs
en Wetenschappen,*

C. VAN VEEN.

*De Minister zonder Portefeuille,
belast met de aangelegenheden
betreffende het wetenschapsbeleid
en het wetenschappelijk onderwijs,*

M. L. DE BRAUW.

*De Minister van Landbouw
en Visserij,*

P. J. LARDINOIS.

De Minister van Justitie,

VAN AGT.